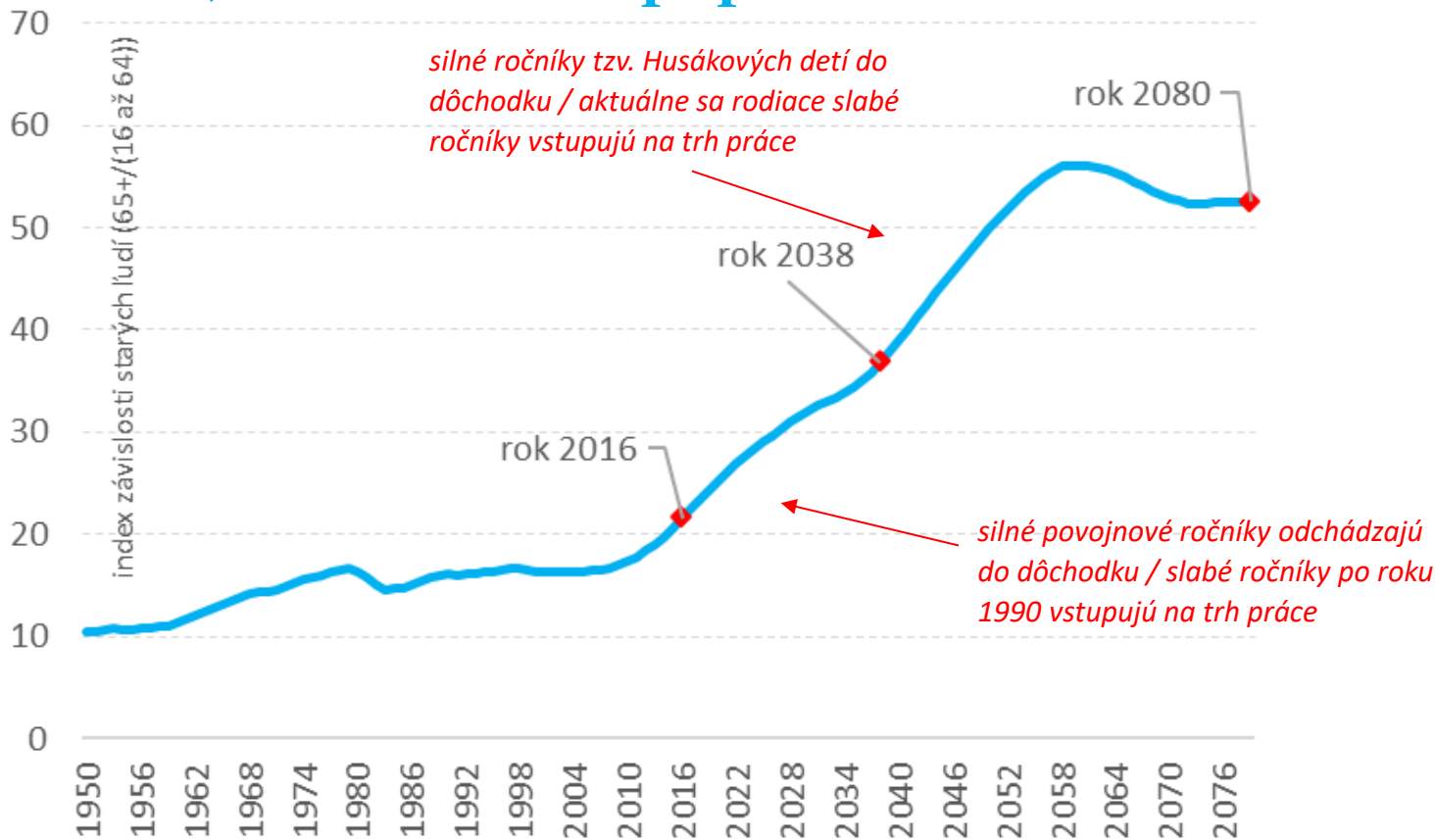

EKONOMICKÉ REČI - INESS

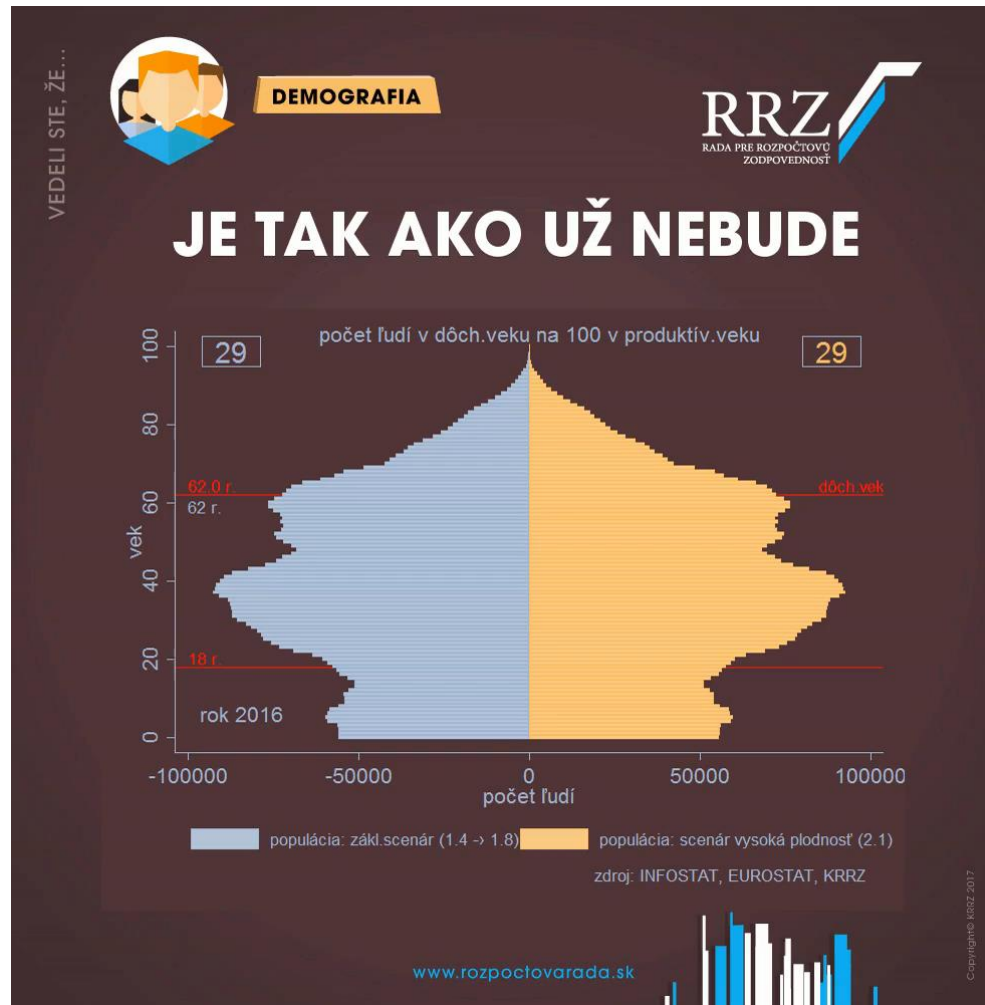
28.2.2018

Slovensko čaká významná zmena vekovej štruktúry obyvateľstva, tzv. starnutie populácie...

Tento proces je na horizonte 20 až 30 rokov s istotou nezvratný (výnimkou by bola razantná migrácia).

Negatívny vplyv na priebežný penzijný systém.

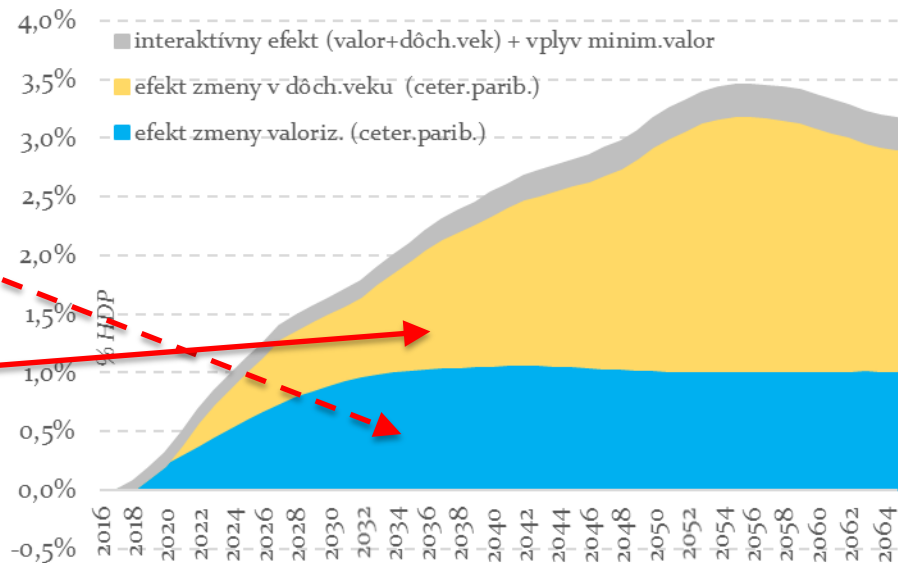
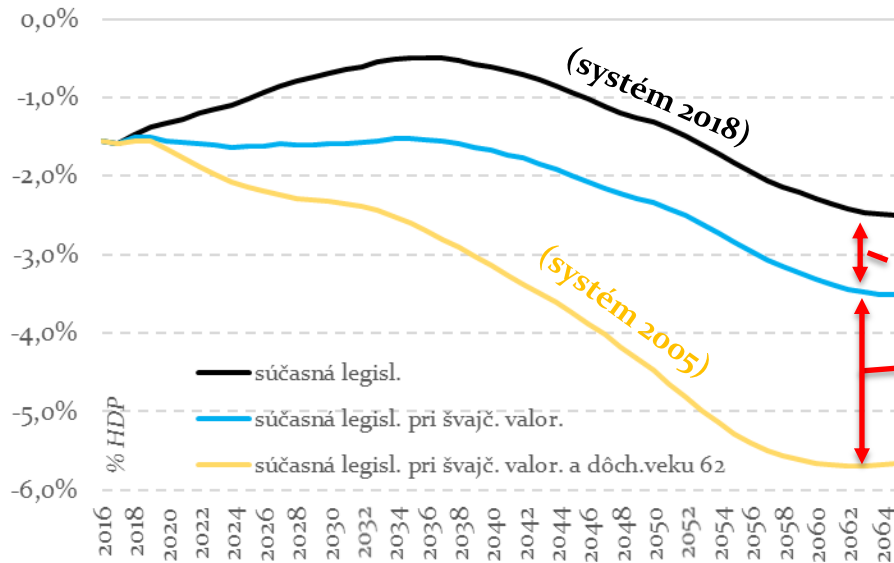
Čo sa zmenilo za posledných 15 rokov

(zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému)

- **2004: parametrická reforma PAYGO**
 - zjednotenie dôch veku na 62 rokov - predtým Ž.53-57 a M.60,
 - zavedená automatická valorizácia (CPI, mzdy) – predtým politici ad-hoc,
 - výrazne posilnený princíp zásluhovosti (neskôr niekoľkonásobne utlmovaný)
- **2005: systémová reforma**
 - druhý pilier (pôvodne 9%, povinný vstup)
- **2012: parametrická reforma PAYGO**
 - naviazanie dôchodkového veku na strednú dĺžku života,
 - valorizácia dôchodkov o infláciu v domácnostiach dôchodcov

Parametrická zmena PAYGO v roku 2012

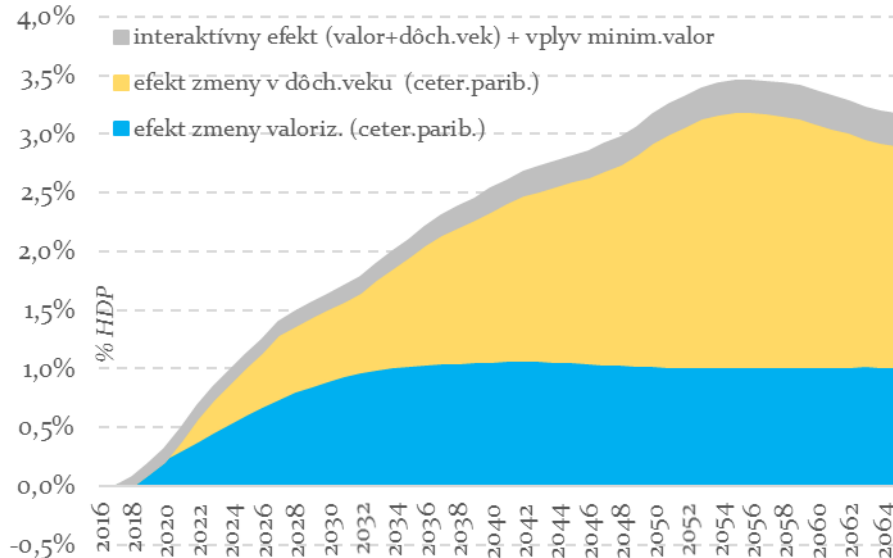
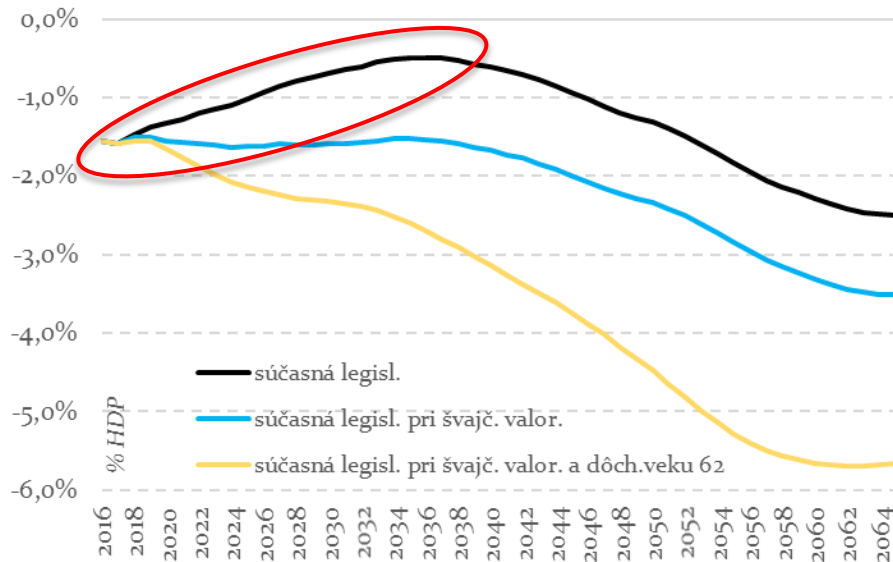
(saldo PAYGO 2016 až 2066)

- dôchodkový vek a valorizácia najsilnejšie ovplyvňujú výdavkovú stranu
- priebežný pilier neustále v deficite
- čoho sa v rozpočte verejnej správy vzdáme?

Riziká udržateľnosti (1)

(zlepšenie salda PAYGO vplyvom reforiem sa „použije“)

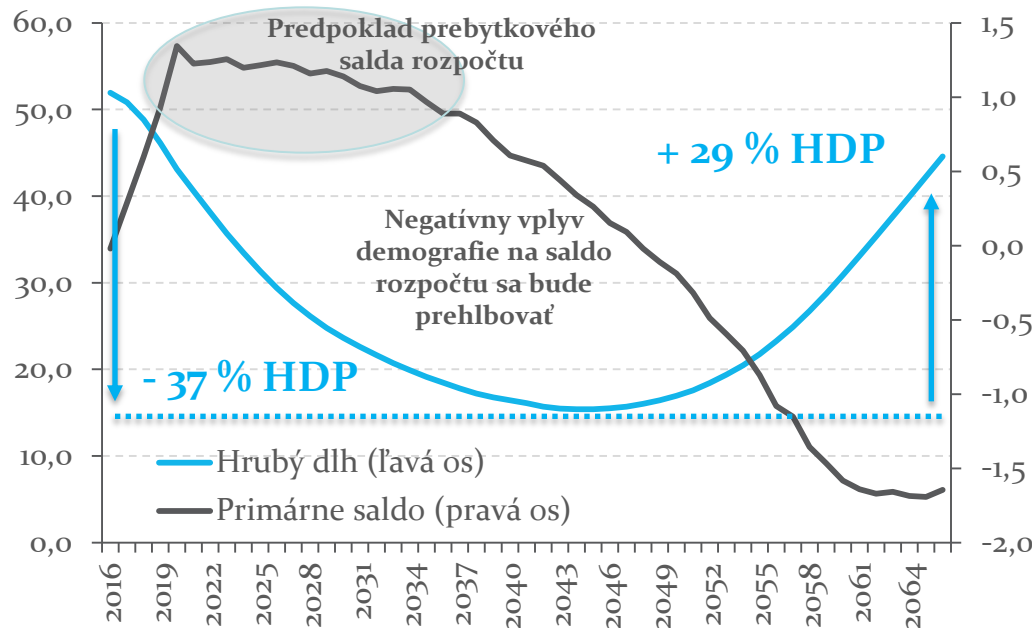

- zavedenie netestovaného minimálneho dôchodku
- zavedenie minimálnej sumy valorizácie dôchodkov „dočasne“ do 2024
- úvahy o zavedení stropu dôchodkového veku na 65 rokov

Riziká udržateľnosti (2)

(vankúš do budúcnosti – nízky dlh)

Dlhodobý vývoj dlhu a primárneho salda v scenári nezmenených politík (% HDP)

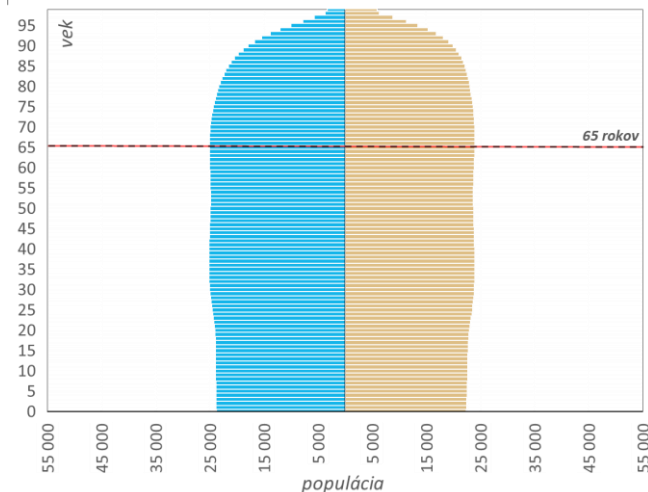
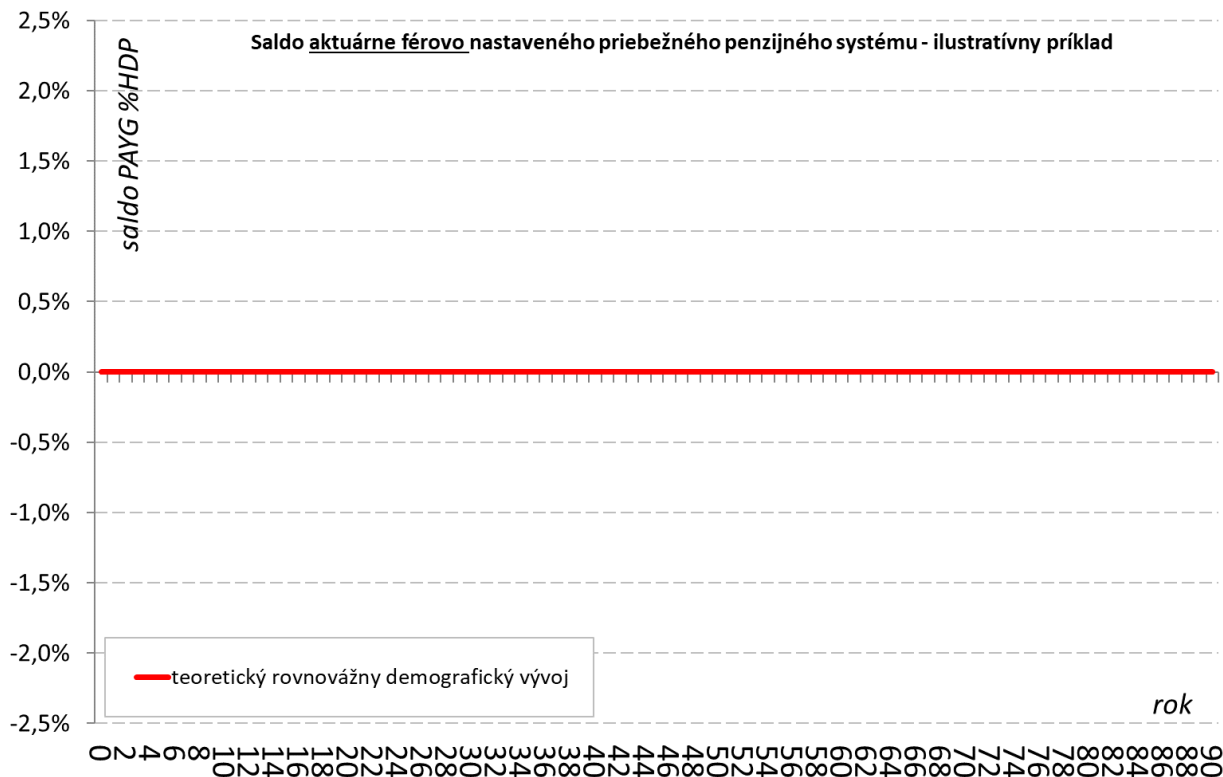
Zdroj: RRZ, Správa o dlhodobej udržateľnosti verejných financií, apríl 2017

- **Dlhodobá udržateľnosť** predpokladá zotrvanie dlhu verejnej správy na bezpečných úrovniach, pod úrovňou 50% HDP
- **Dôležitá je štartovacia pozícia** – potreba zníženia dlhu pod hodnotu 20 % HDP do roku 2045
- Neznižovanie dlhu zhorší pripravenosť na starnutie a dlh sa dostane mimo bezpečnej úrovne – **ohrozí zachovanie dlhodobo udržateľných verejných financií**

Priebežný systém môže byť spravodlivý

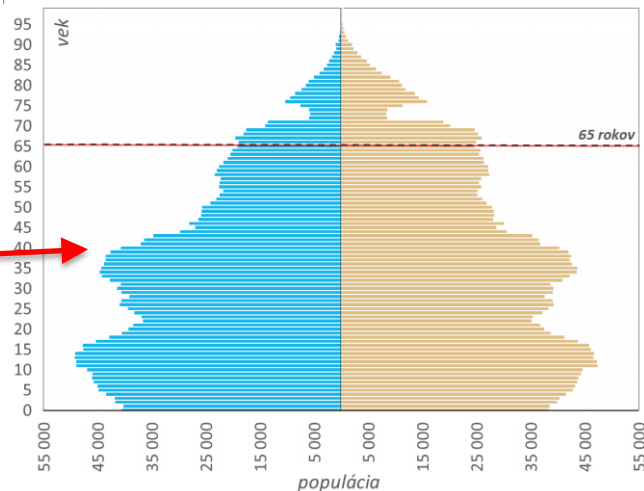
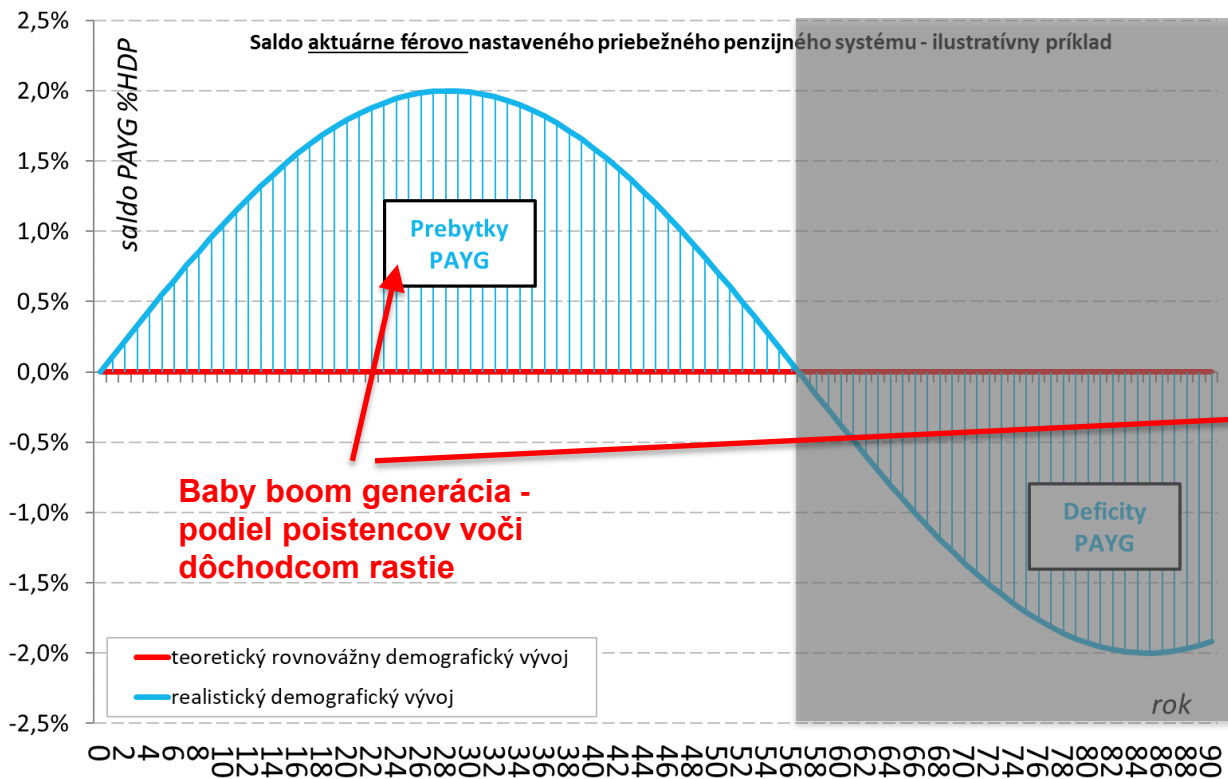
...ale aj tento môže vytvárať prebytky a deficit v nadväznosti na demografiu

Saldo aktuárne férovo nastaveného priebežného penzijného systému - ilustratívny príklad

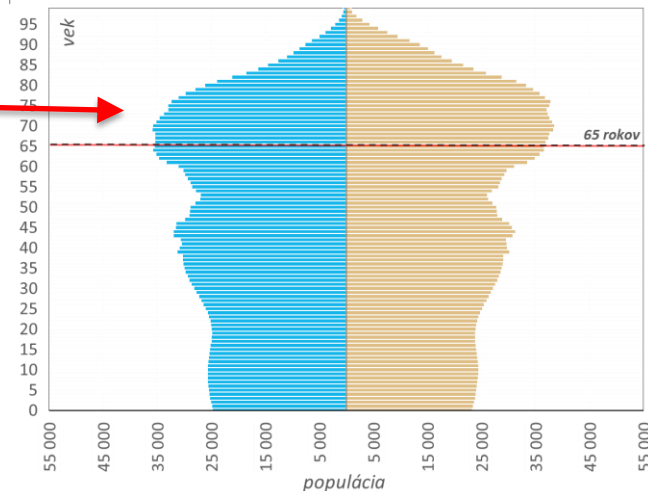
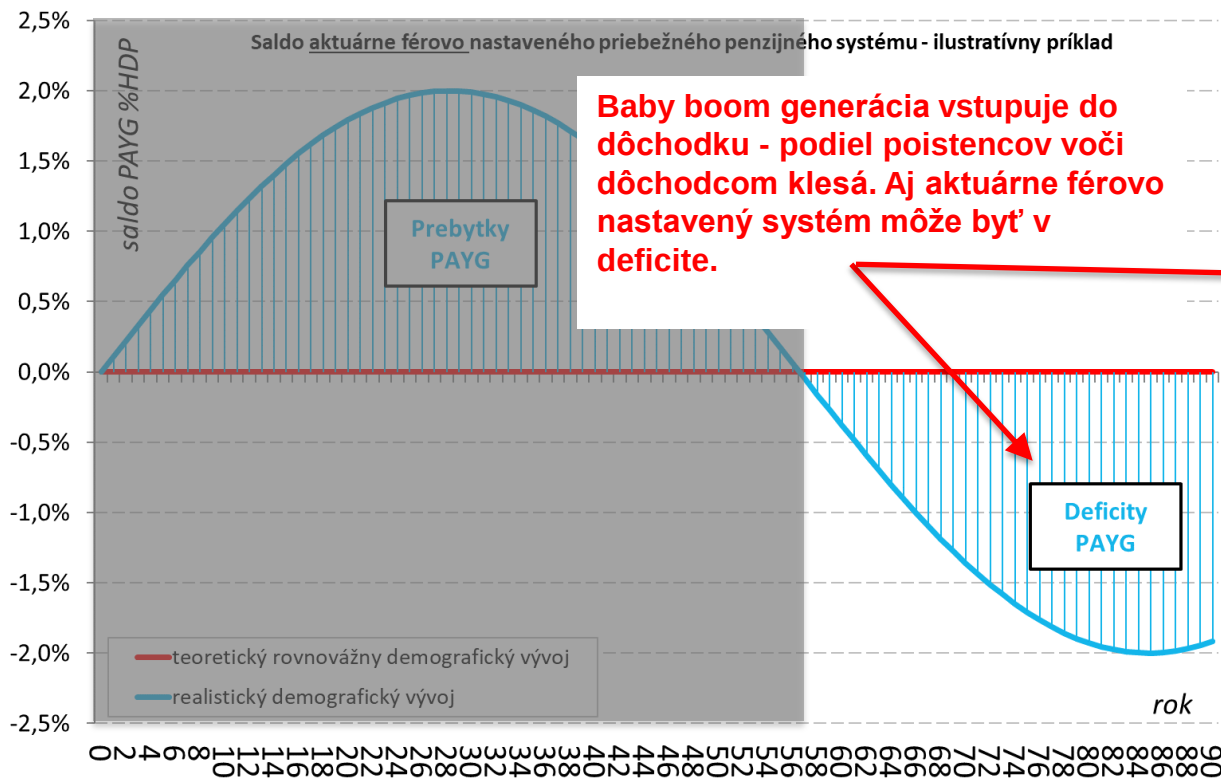
Priebežný systém môže byť spravodlivý

...ale aj tento môže vytvárať prebytky a deficity v nadväznosti na demografiu

Priebežný systém môže byť spravodlivý

...ale aj tento môže vytvárať prebytky a deficity v nadväznosti na demografiu

Druhý pilier z pohľadu VF (1)

...diverzifikácia rizík

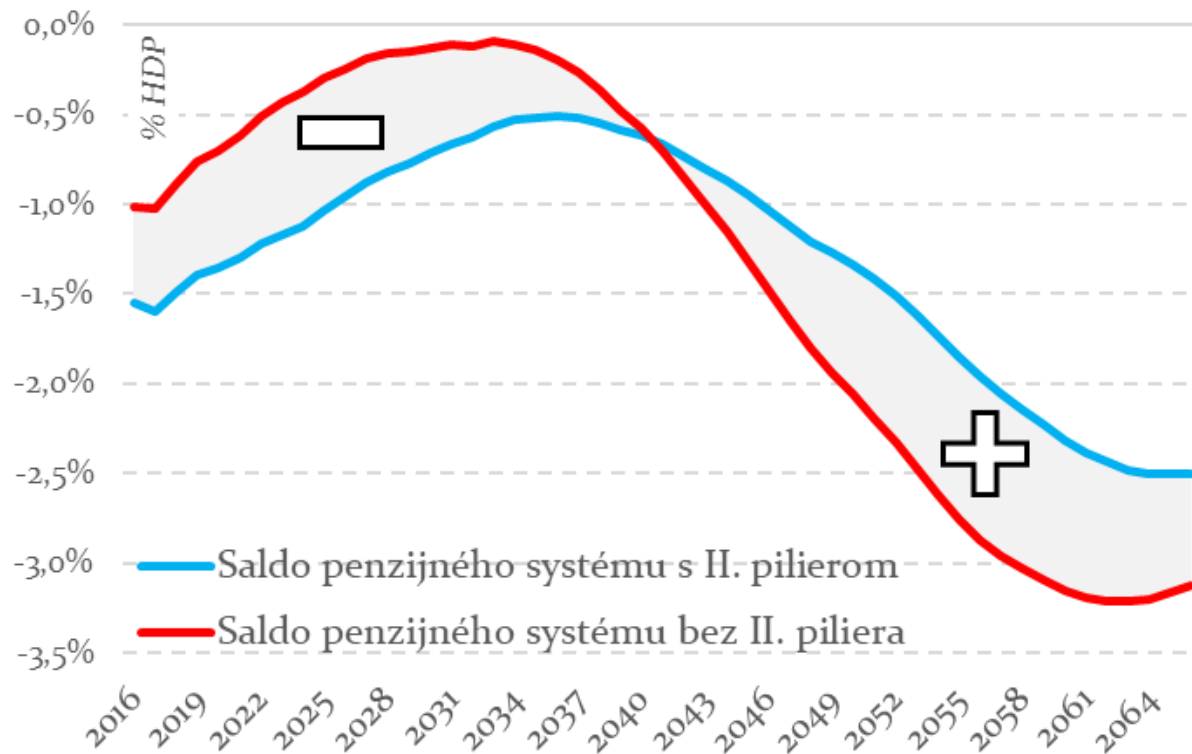
Diverzifikácia rizík:

1. medzi **domácu a zahraničnú ekonomiku**
 - šanca ťažiť z rastu v krajinách s priaznivejšou demografiou
 - v prípade domácich ekonomických problémov - časť nákladov na dôchodkový systém naviazaná na zahraničný vývoj
 - dôležité, aby sa aktíva v II. pilieri **systematicky** neviazali k domácej ekonomike

2. medzi výrobné faktory **práce a kapitálu**

Druhý pilier z pohľadu VF (2)

... rozkladanie nákladov v čase

Druhý pilier z pohľadu VF (3)

... vyššie dôchodky nie sú primárnou funkciou

- **Vyššie dôchodky:**
 - z pohľadu VF **nie sú** primárnou funkciou
 - nízke dôchodky sú ale **zdrojom rizika pre VF** - existencia dávky v hmotnej núdzi a politický tlak na kompenzáciu z verejného rozpočtu
 - ohrozená distribúciou sporiteľov vo fondoch a nastavením výplatnej fázy

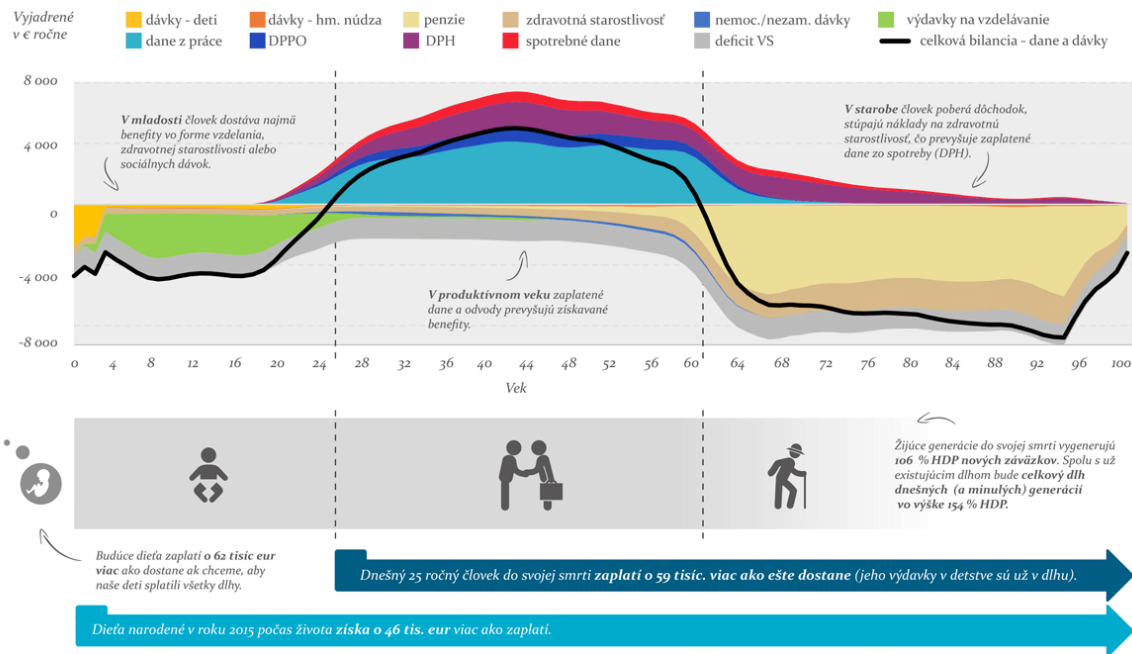
Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

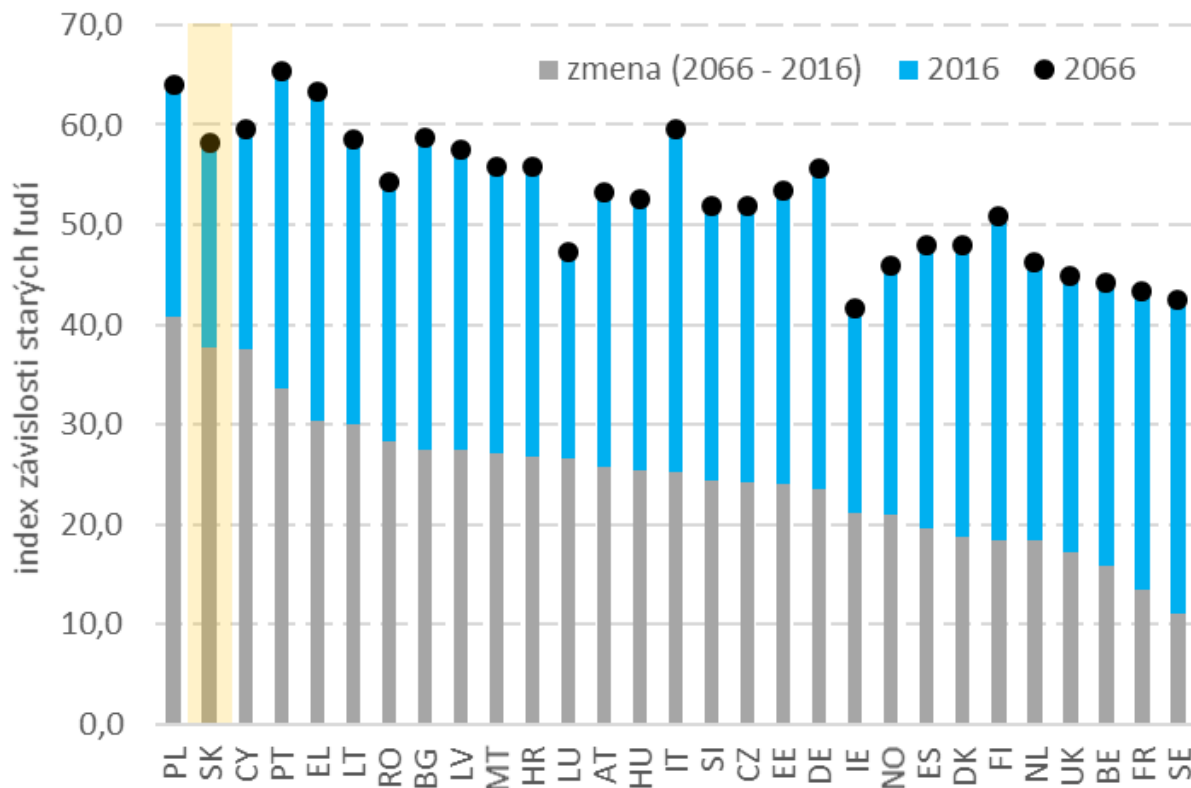
www.rozpoctovarada.sk

Medzigeneračná spravodlivosť

- Ak jedna generácia získava na úkor iných generácií, hovoríme o medzigeneračnej nespravodlivosti.

...jedno z najvýraznejších v EÚ.

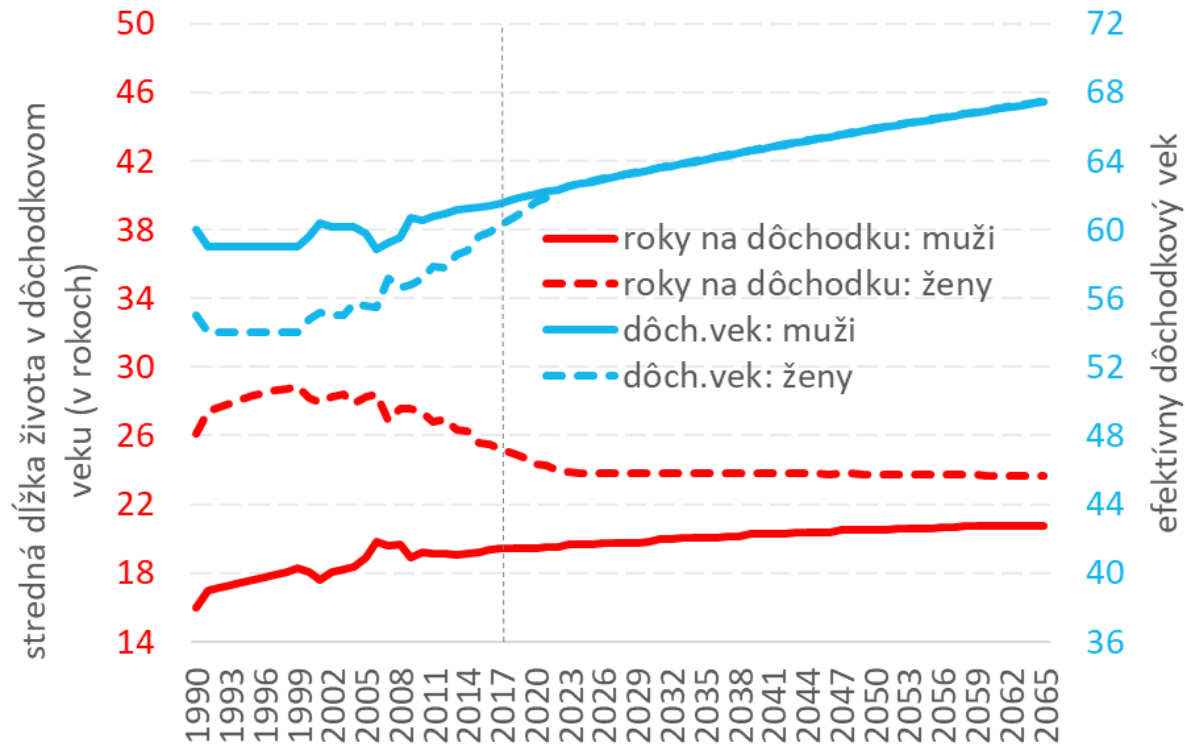
Jeden z faktorov, ktorý by mal prispievať ku starnutiu populácie je **predlžovanie dĺžky života.**

- Zo spoločenského pohľadu je to **pozitívny trend.**
- Z pohľadu verejných financií **zhoršuje dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému.**

Dôchodkový vek sa preto naviazal automaticky na vývoj strednej dĺžky života.

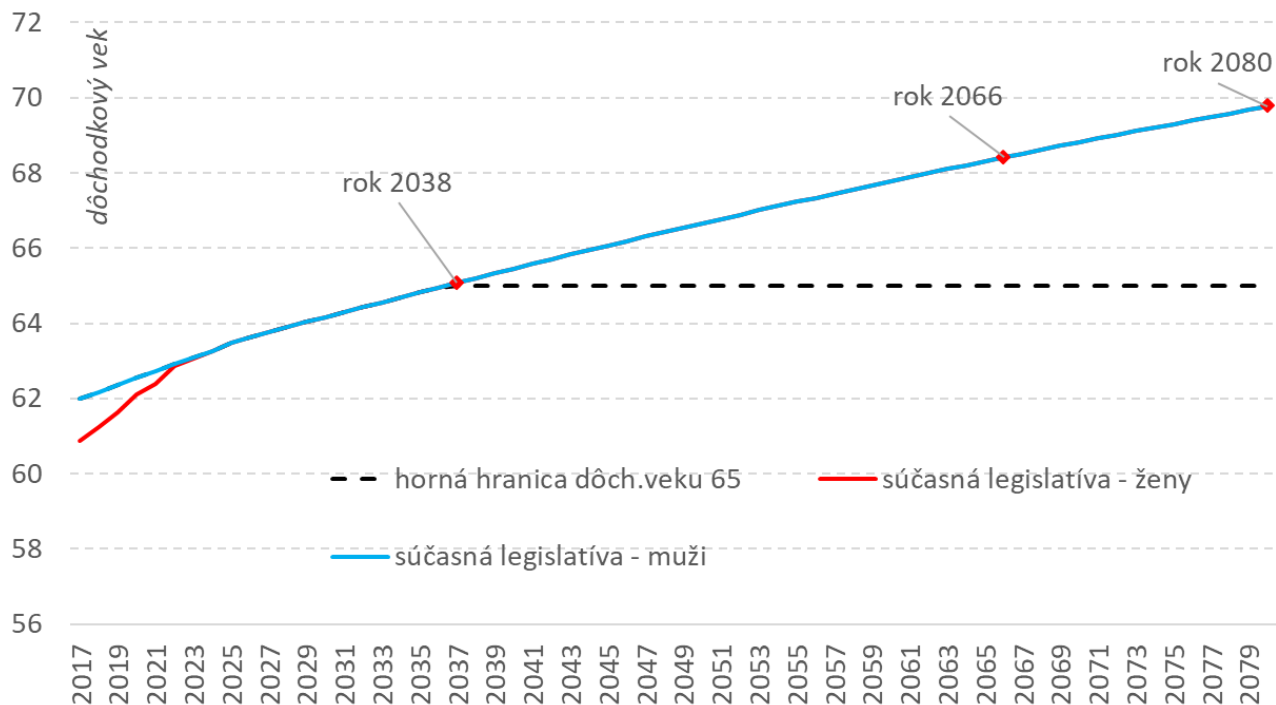
Môže teda automaticky klesať, stagnovať, alebo rásť v súlade s demografickým vývojom...

...pričom zabezpečuje stabilný počet rokov strávených v dôchodku pre budúce generácie.

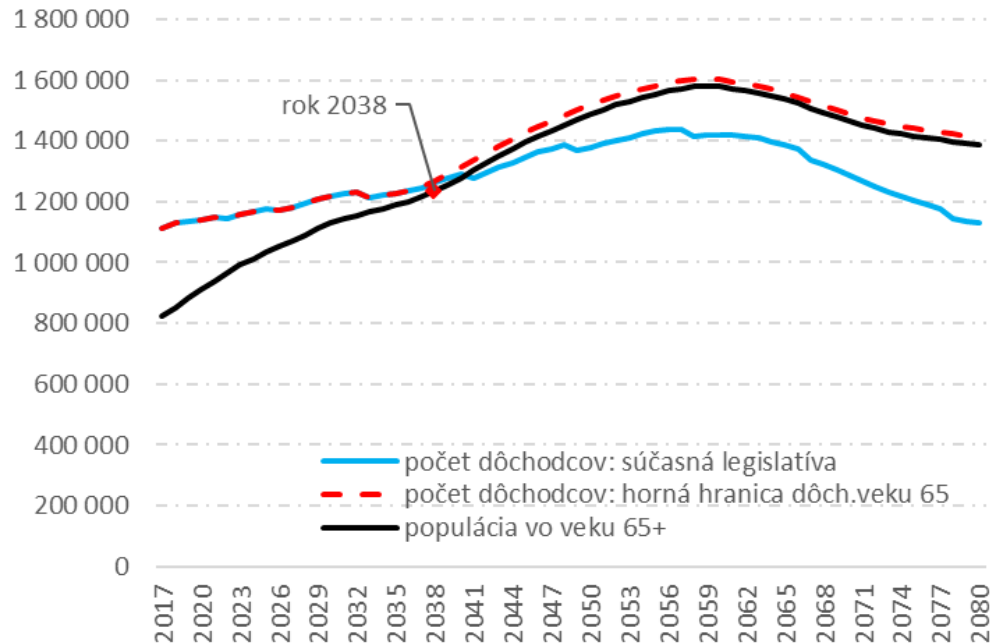
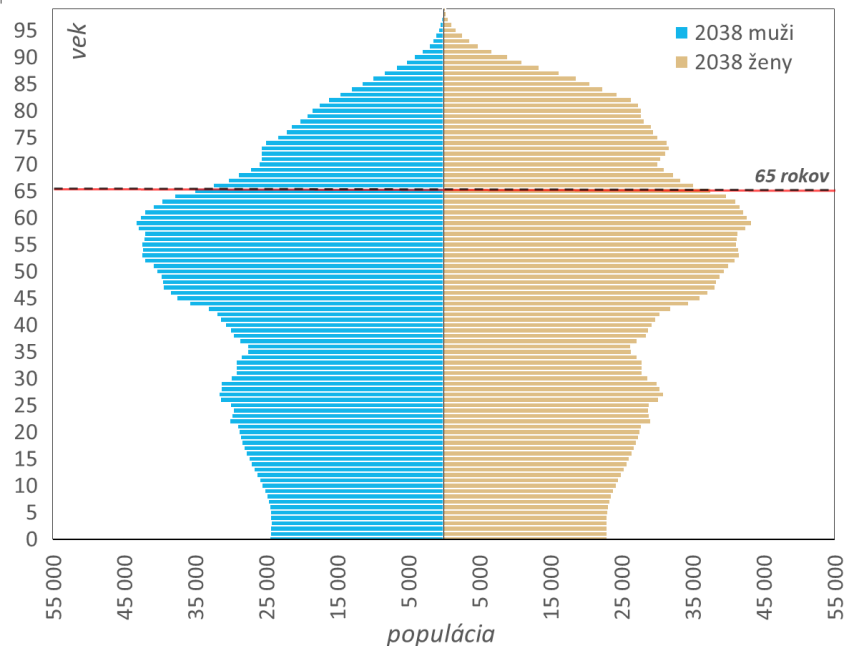

V súčasnosti zaznievajú úvahy o zavedení hornej hranice dôchodkového veku na úrovni 65 rokov.

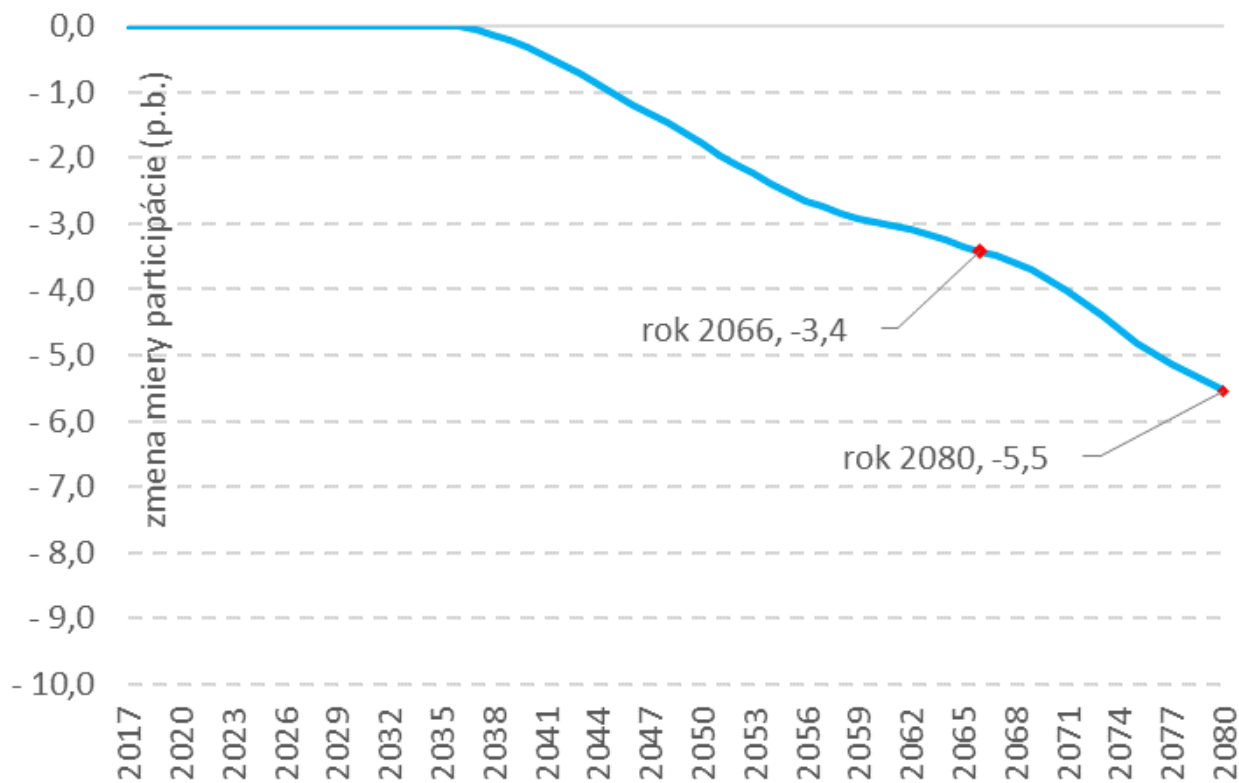
Dôchodkový vek by „strop“ 65 rokov dosiahol po roku 2038.
Týkal by sa tak ľudí narodených v roku 1974 a neskôr...

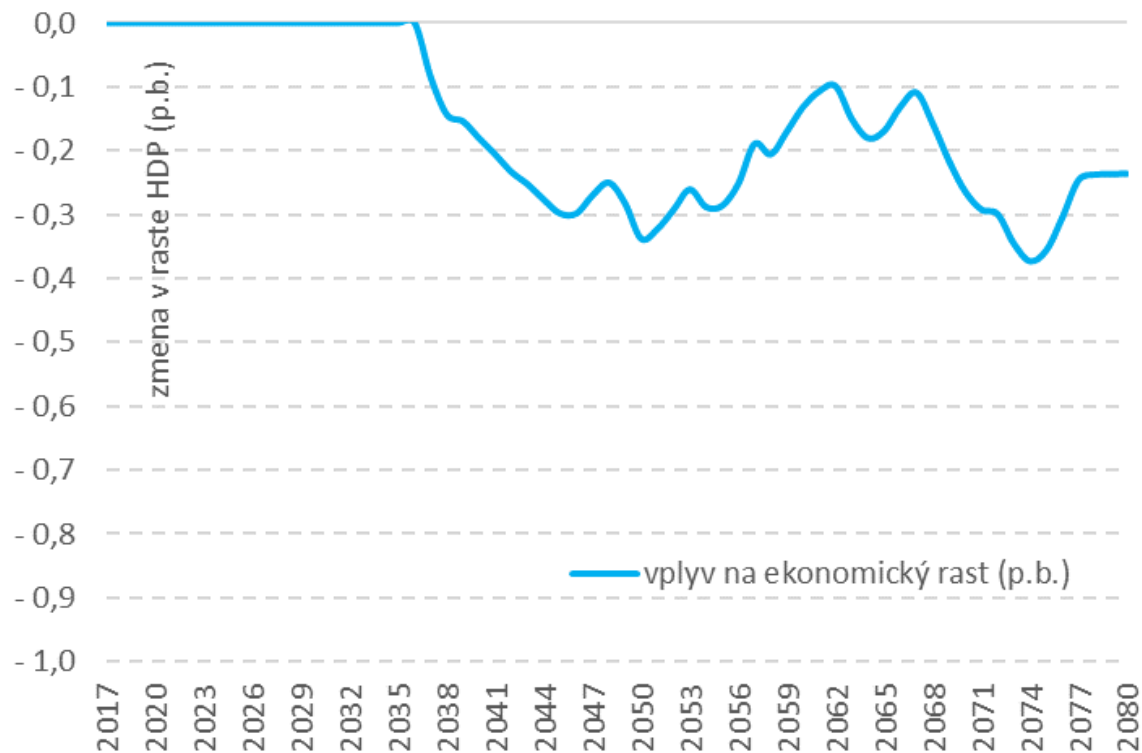
...a teda silných ročníkov zo 70. až 80. rokov minulého storočia. **Zvýši sa počet dôchodcov...**

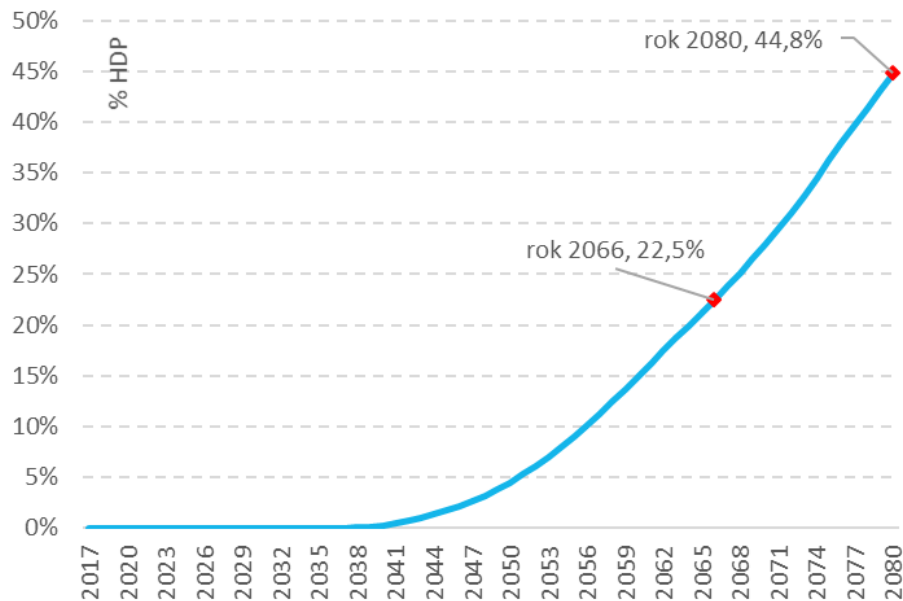
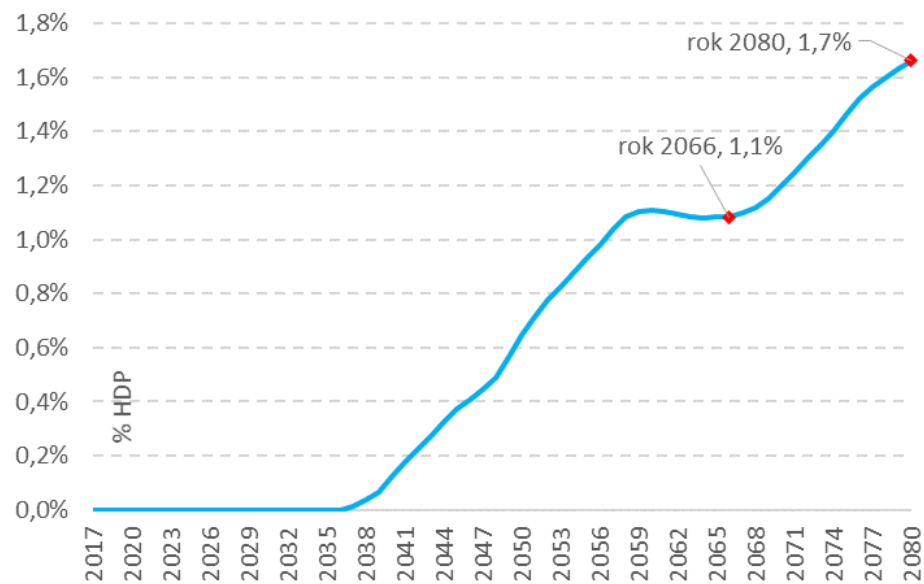
...keďže aj zdraví ľudia odídu z trhu práce...

...čo spomalí potenciálny ekonomický rast.

Dôjde ku prehĺbeniu deficitu dôchodkového systému s negatívnym vplyvom aj na dlh. Dlhodobá udržiateľnosť sa zhorší.

Zároveň negatívny vplyv aj na výšku priznávaných dôchodkov (v oboch pilieroch).

